

GRÅGÅSEN

3/2025/ Årgang 26

SENIORUDVALGET DOF KØBENHAVN

www.dofkbh.dk

Forsidebillede: Jørgen Bjerring, gøg

Ved du, at gøgens kukken er en lille terts i mol, som f.eks. de første 2 toner i Carl Nielsens sommersang ”Den lyse dag er mild og lang”

SENIORUDVALGET

Joan Klausen	51928836	joanklausen18@gmail.com
Jan Chr. Møllerup	39658767/40508487	f.mollerup@mail.dk
Pamela Bartholomeuz	24824345	finnogbarti@gmail.com
Flemming Kragh Hansen	40200345	flemming.kragh.hansen@gmail.com
Lis Geertz-Hansen	30132179	geertz@mail.dk
Arne Borg	40551160	valde@toftebo.dk
Grethe Wenzell	51229985	grethewenzell@webspeed.dk
Bjarne Andersen	40552314	bispe32@youmail.dk

Seniorudvalget arrangerer årligt ca. 20 fugleture og 6 foredrag, fortrinsvis for DOFs ældre medlemmer. På vores ture har fuglene højeste prioritet. Vi lægger også vægt på et godt socialt samvær og nyder i øvrigt årets gang i naturen.

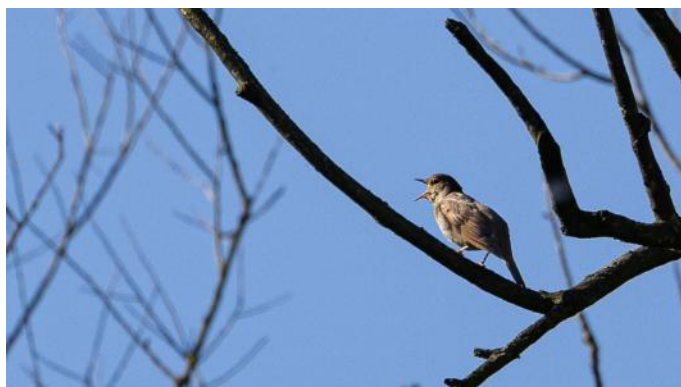
Som medlem af DOF kan du tilmelde dig Grågæssenes mailliste ved at sende en mail til Bjarne Andersen med oplysninger om navn, adresse, tlf.nr. og mailadresse.

Ligeledes kan du henvende dig til Bjarne, hvis du har adresseændringer eller hvis du ikke mere ønsker at stå på maillisten.

Bjarnes mailadresse seniorudvalget@outlook.com

Indhold:

Fuglelisten	4
Gåsefjeren	5
Sigrid Andersen	7
Bjergløvsanger	9
Fågelsångsdalen	11
Traner	14
Ravnepar på boligjagt	17
Den udstødte grævling	19
En Århushistorie	19
Fakta om grævlingen	20
Vallensbæk Mose	21
Tempelkrog	22
Porsemosen	24
Undersøgelsestur	25
Unterere Oderstal	27
Rusland	37
Sæsonafslutning	38
Kommende Ture og foredrag	40
Afbestillingsregler	41

Nattergal

Foto: Mette Janas

Bynkefugl

Foto: Jørgen Bjerring

Hvid vipstjert

Foto Jørgen Bjerring

Fuglelisten

Af Flemming Kragh Hansen

På vores busture og især på flerdagesturene fører vi fuglelisten - hvad har vi set af arter?

En fugl er set, når 2 deltagere har set samme fugl, og har været enige om bestemmelsen.

En fugl er også “set”, når 2 deltagere har hørt samme fugl, og har været enige om bestemmelsen.

Sådan har reglerne været i umindelige tider.

Tilkomsten af dygtige fotografer, og appen Merlin Bird ID har givet seniorudvalget anledning til, at drøfte hvordan vi i forhold til fuglelisten forholder os til de digitale muligheder.

Vi er enige om følgende:

En fotografs foto af en fugl hun/han har set og fotograferet, tæller, hvis en mere end fotografen har set fuglen, hvor arten jo er fotodokumenteret.

En hørt fugl er “set” når 2 deltagere har hørt samme fugl, og er enige om bestemmelsen. At samme fugl får 2 deltageres apps - Merlin eller andre - til at angive en given arts tilstedeværelse, er ikke i sig selv nok, 2 deltagere skal høre fuglen, og være enige i bestemmelsen.

Fiskeørn

Foto: Jørgen Bjerring

GÅSEFJEREN

Af Gurli Hartmann og Stig Hjarlvig

I 2015 gik jeg (Gurli) på efterløn og fik endelig tid til alle de mange ting, jeg ikke havde haft tid til i mit arbejdsliv.

Da der dumpede et katalog ind fra FOF og jeg læste om fugleture, hvor man kørte ud i naturen og gjorde iagttagelser sammen med en fuglekender, synes jeg det lød godt. Jeg blev helt begejstret og læste højt for Stig: Hør lige her, lyder det ikke spændende, det kunne jeg godt tænke mig, hvad siger du osv.

Jeg ringede til turleder Hans Meilstrup og forhørte mig nærmere, og siden har vi taget med Hans og hans trofaste fuglevenner rundt i Danmark og Skåne på månedlige ture.

Hans var en ihærdig lærer, der tog hånd om os. Han sikrede sig altid, at vi havde set og forstået. Stillede spørgsmål til os, hvorfor var det en sivsanger og ikke en rørsanger til eksempel. Hans viste altid fuglene i sit teleskop og fortalte om ligheder og forskelle på diverse ænder, hanner og hunner, sommer og vinter, trækfugle, føde osv. Det var umuligt ikke at lære noget.

Vi skulle endelig ikke investere i udstyr, før vi var sikre på at interessen holdt. En kikkert var dog et must og vi købte først en brugt Zeiss, fandt dog hurtigt behov for én kikkert hver, og efter et par år ville vi have et teleskop. Vi går stadig på fugleture med Hans, men det sidste år har hans dygtige elever taget over.

Jeg er blevet spurgt, hvor interessen for fugle stammer fra, og set i bakspejlet var min far interesseret i fugle på sin måde. Han tegnede og malede fugle med blyantsfarver og akvarel. Og i min barndomsgades (Hedebygade, ja også Tove Ditlevsens) lejlighed på 38 kvm, havde vi et etagefuglebur med 16 fugle, 2 undulater og 14 kanariefugle.

Min far forsvandt ud af mit liv, men blandt folkeskolens gode lærere fik jeg i 5. klasse en biologilærer, som bad os om at vælge et dyr at holde foredrag om. Selv om elefanten altid har været mit yndlingsdyr, blev det flamingoen jeg gik op til tavlen og fortalte om.

Stig har været spejder i hele sin barndom og ungdom, og har været voksenspejder sågar. Derfor er han glad for udeliv og vandt til at færdes i naturen. Han havde ingen betænkeligheder og var straks

med på idéen om fugleture. I øvrigt havde han som barn en undulat, både en Topper, Topper 2 og Topper 3.

Stigs forældre havde sommerhus på Rågelejevej og hele sin barndom ferierede familien her og færdedes i området ved Heatherhill og Vejby Strand, hvor hans mor interesserede sig for “havens” fugle og sørgede for foderbræt med vildtfuglefrø og hængte fugleplakater op i huset.

I vores makkerskab var det i de første år Stig der spottede fuglen og mig der fortalte, hvad vi så. De sidste år er vi blevet mere lige/ ens. Sådan går det ofte i ægteskaber.

Vi har sommerhus i Rågeleje, og har fået styr på de fugle der besøger os her: Sangdrossel, dompap, kernebider, gransanger, rødstjert, grønirisk, rødhals, sumpmejse, spætmejse, musvit og blåmejse. Et år havde vi ynglende halemejsler i et grantræ ved hoveddøren, så vi benyttede hoveddøren i en periode.

Musvit

Foto: Jørgen Bjerring

Vi går ture i de nærmeste lokaliteter og den 5. april i år så vi et gråstrubet lappedykkerpar, troldeender og det smukkeste par atlingand m.m.

Når vi er i sommerhus, kører vi ofte til Holløse Bredding fra tidlig morgenstund eller til området ved Gildbjerg Hoved. Interessen for fugle har holdt, og vi har været med DOF-travel i Extremadura og Bulgariens Sortehavskyst samt med Jan Kiel på småture og på Öland. Jeg har også deltaget på DOF's fuglestemmekursus ved Jan Kiel

Vi var med på første tur med Grågæssene til Borreby Mose i efteråret 2023, og det var en god tur med behagelig transport, som er lidt vanedannende. Siden har vi været på flere ture og nydt det gode selskab blandt “gæssene”.

Sigrid Andersen - Direktør i DOF

Mit hår er hvidt og jeg må snart blive voksen nok til at stå ved det.

Sigrid Andersen fotograferet af Kent Mossin

Kære Grågæs. Mange tak for invitationen.

Jeg er født i 1961 og opvokset i en ornitologfamilie i provinsen, med fugleture som en fast bestanddel af min barndom. Jeg husker især det fysiske besvær; altid småløbende efter de voksnes lange skridt; tunge kikkerter, som man nok fik lov at låne, men som var svære at løfte og endnu vanskeligere at holde stille, så man kunne se noget; støvregn; modvind, store gummistøvler og tørre madpakker. Men jeg husker også lærkernes sang, brushanernes dans og lappedykkernes fjollede kurmageri.

Senere valgte jeg at specialisere mig i andre områder af biologien, bakterierne var i mange år mit arbejdsområde. Naturens skabninger i alle dens afskygninger er min evige kilde til fascination og begejstring.

I 2021 oplevede jeg at miste min elskede mand, Kent, som var fuglefotograf og ornitolog. Han døde af lungefibrose og min verden gik i sort. Sorgen blev en ny ledsager, som jeg ikke kan slippe af med. Det har fået mig til at tænke over, hvad jeg vil bruge den resterende del af mit liv på. Jeg er kommet frem til, at jeg vil opsøge skønheden og glæden, jeg vil være mere nærværende overfor mine kære og jeg vil være tro mod mig selv. Derfor er der ting, jeg nu har lagt på hylden, men at kigge på fugle er stadig rigtig godt!

Mit arbejde som direktør i DOF er det bedste job i verden. Det består af stort og småt, men især består det i at sikre, at alle fugleglade mennesker føler sig velkomne i foreningen. DOF skal være et rart og inkluderende sted, både for medlemmerne, de mange frivillige og de ansatte. Jeg forsøger at være en god ambassadør for foreningen, det kræver oftest gode ører og et positivt sind, andre gange

kræver det næb og kløer.

Det forgangne 2024 gav et stort økonomisk underskud, som jeg må tage på min kappe.

Underskuddet skyldtes at DOF fik færre indtægter end forventet, samtidig med at vi brugte for mange penge på lønninger og IT.

En spareplan blev derfor sat i værk, nu lysner det og DOFs økonomi stabiliserer sig.

Fugletur på en frostkold vinterdag gav mulighed for at studere vandriksen søge føde i en isfri grøft. Foto: Kent Mossin

Mine visioner for foreningen er, at DOF skal blive dygtigere til at rammesætte sig selv som en del af det omgivende samfund. Vi kan ikke tillade os at leve i en osteklokke, hvor alt var bedre i gamle dage. Som tiderne er nu, er de globale kriser til at tage at føle på, men det til trods (eller måske netop derfor) vil mennesker gerne motiveres af en sag som de kan gå ind i.

På en anden af vores mange fugleture mødte vi gulirisen. Den er smuk, men dens sang er lidt knitrede, og ikke ligefrem top-10 i skønhed. Foto: Kent Mossin

Fuglesagen er vigtigere end nogensinde, så vi skal styrke kendskabet til DOF og vise, at der er plads til alle, som vil være med i fællesskabet.

Den Grønne Trepert er et eksempel på noget af det, der i fremtiden vil ændre vort land og forhåbentlig forbedre leveforholdene for en del fuglearter.

DOF skal få flere danskere med ud at opleve fuglene med egne øjne.

Så kan det godt være, at der skal investeres i nye gummistøvler, når landskabet bliver gradvist mere vådt. Men der er alt for meget skærm og alt for lidt frisk luft i de fleste menneskers liv.

Til slut vil jeg gerne udbringe en hyldest til Grågæssene. Vores ældste er et rigtig godt forbillede for kommende generationer. Hygge og sammenhold kombineret med naturinteressen, det er da opskriften på et godt liv. Hurra for jer og mange tak for jeres engagement!

Lille fugl skaber stor interesse i Dyrehaven

Tekst og fotos af Torkild Kristensen

En fredag formiddag i maj blev motionsløbere, ryttere og andre besøgende i Jægersborg Dyrehave vidne til en invasion af personer medbringende kikkerter, teleskoper og langlinsede kameraer, ja selv parabolantenner og andet udstyr til lydoptagelse blev med stor hast båret til en lysning halvvejs mellem Røde Port og Eremitagesletten.

For uindviede var det vanskeligt at se, hvad postyret skyldtes, dog lød der på stedet nogle lyse toner, nærmest som en ivrigt gentagen remse af "svi-svi-svi-svi-svi-svi".

Uden kikkert var det næsten umuligt at få øje på lydens frembringer, en lille fugl på kun 10-12 centimeters længde fra næb til halespids, der rastløst flaksede frem

og tilbage mellemlade og kviste i bøge- og egetræerne.

Hvis man spurgte en af de tilstedeværende, blev der svaret "bjergløvsanger".

Bjergløvsangeren er lidt mindre end vor almindeligt forekommende løvsanger, har grønligbrun ryg og nærmest silkevid underside, lyst hoved og mørkebrune ben. Den tilbringer vinteren i tropisk Vestafrika, trækker om foråret til Sydeuropa og kan i yngletiden især træffes i bjergområder som Pyrenæerne.

Der findes ligeledes ynglepar i Sydtyskland og dele af Frankrig, hvor den også kan finde på at slå sig ned i lavlandsområder.

Som andre beslægtede sangere bygger den en kugleformet rede af græs og visne blade direkte på jorden, gerne under nedfaldne grene, og lever hovedsageligt af insekter, der fanges på kviste og grene i både løv- og nåletræer.

Hannens sang tjener både til at markere dens territorium og tiltrække en mage.

Det mest sandsynlige er dog, at de nærmeste hunner såvel som konkurrerende hanner opholder sig meget langt borte, måske mange hundrede kilometer sydpå. Bjergløvsangerhannen i Dyrehaven er sikkert nået frem til vore breddegrader af vanvare, båret frem af varme luftstrømme eller andre atmosfæriske forhold.

Den er før kun observeret i Danmark en halv snes gange og har som regel kun opholdt sig en enkelt dag eller to på fundstedet - altid resulterende i stor interesse blandt fuglekiggere.

Fågelsångsdalen.

Tekst og fotos Thomas Bundgaard

Bare navnet på dalen må lyde tillokkende for enhver fuglekigger eller naturelsker. Rislen af vand over småsten i en bæk eller å er en lyd, som de fleste kan genkende og finde behageligt at lytte til. Jeg har selv haft en livslang kærlighed til åer og ådale; gerne fritslyngende åer i østjyske tunneldale. Det skyldes måske en tidlig barndom i synsafstand fra Gudenåen/Gudensø tæt på Ry. Senere blev denne lokalitet byttet ud med den østjyske Elbodal, en flot tunneldal, og de 2 mindre vandløb i form af Spang Å og Mølleå med Gammelby Mølle. Min mor satte stor pris på Engelsholm Sø og Vejleådal.

Min mangeårige bopæl i Vanløse er ikke leveringsdygtig på mænderåer, men kan dog byde på en cementkanal i form af Harrestrup Å og fuglekvidder, når buskadset langs åen ikke fjernes hårdhændet.

Så de nuværende å- ture går ofte til den øvre del af Mølleåen, der efter jyske forhold burde kaldes en bæk.

Til gengæld og erstatning har familien fundet 2 naturreservater i den sydlige del af Skåne, der kan genopleve drømmen om et rindende vandløb. De ligger tæt på Torpareruten via Lund mod Kristianstad, men kan sagtens nås fra København på en dagstur eller kombineres med andre gode fuglelokaliteter som Kranke- og Vombsjön.

Udover Fugleoplevelser er der en righoldig natur mht. planter og mulighed for fossilsøgning. Fågelsångsdalen ligger lige vest for Södra Sandby og ca. 6-7 km øst for Lund.

Fågelsångsdalen - trappen ned til geo-site (G).

Fra den lille parkeringsplads (P) nord for Fågelsångsvägen følger man cykelstien ca. 2-300 m ind mod Sandby (Ø). Ved den lille sidedal med Röglebäcken starter en lille sti, der følges ned til hoveddalen med Sularpsbäcken. Herfra kan man gå mod vest mod geo-lokaliteten (G), hvor der er en trappe ned til åen og engen.

Dalsideturen kan være lidt anstrengende, men med flotte forårsplanter.

Fågelsångsdalen - dalsideruten med forårsplanter.

Plantelivet byder bl.a. på 3 anemonearter; hvid, gul og blå anemone (vitsippa, gulsippa, blåsippa).

Det første beskrevne fund af hvid hestehov (vitskråp) er fra dalen (public. 1727).

Af andre planter kan nævnes hulrodet lærkespore (hålnunneört) og skælrod (vätteros).

Fuglemenuen på skiltet ved naturreservatet dækker især sangfugle.

Gransångare, lövsångare, svarthätta (munk), svartvit fluesnappar (broget

fluesnapper), gårdsmyg (gärdesmutte), koltrast (solsort), bogfinke og nattergal.

Til højre for trappen ned til engen ligger en blottet skrænt med lerskifer fra ordovicium (G)

Under træroden på fotoet findes et centimetertykt lag (bentonit), der er sammenpressede rester af vulkansk aske fra et vulkanudbrud for ca. 460 mill. år siden.

Skiltet på billedet angiver, at der her findes et af de 2 svenske GSSP-pladser, der bruges til at inddele jordens geologiske historie i underperioder.

På Bornholm kan Læså og Øleå trække paralleller til Fågelsångsdalen, men?

Tilbageturen til parkeringspladsen foregår nemmest på stien på den flade mark langs skovkanten.

Da vi næppe oplever Skåne under dansk flag, så burde Danmark have sin egen “Fuglesangsdal” og ikke nøjes med Fuglsang øl og Fuglsangcentre!

[illegible]

Fågelsångsdalen - skilt ved Naturreservat.

Hitta hit:

En nem måde til at finde parkeringspladsen ved Fågelsångsdalen er på hjemmesiden:

www.kartor.eniro.se

Søg: Fågelsångsdalen, Södra Sandby (husk ä og ö).

Beskrivelse: Fra Dalbyvägen i Södra Sandby drejes mod vest ind på Fågelsångsvägen og ca. 200 m efter Tivoligränden er der en lille sidevej ned til parkeringspladsen (P), der er ret lille. Desuden er der et skilt, der beskriver naturreservatet.

Traner forår 2025

Af Flemming Kragh Hansen

De fleste mindre fugle i Danmark går som bekendt desværre tilbage i antal, og nogle af de store fugle går frem. Mine betragtninger nedenfor handler om en af de store fugle, der klarer sig rigtigt godt, tranen.

Trane

Foto: Finn Carlsen

Jeg husker klart den første skarv jeg så, jeg var 7-8 år gammel, og på tur med båd fra Næstved til Fejø. Ålekragerne sad på bundgarnspælene og tørrede fjerene

Mine første bramgæs husker jeg vist også, 4 trækkende ind over Gavnø i Karrebæk Fjord fra vest en forårsdag i midten af 1960-erne, og i de samme år så jeg ynglende grågæs ved småsøerne ved Bregentved.

Disse 3 arter klarer sig utroligt godt, men var sjældne i 1960-erne i mit lokalområde, Sydsjælland, nærmere Næstved og den sydlige omegn.

Min første trane husker jeg ikke, men tidligt må jeg have læst om tranerne ved Hornborgasjön. Da jeg havde fået kørekort, og lov til at låne familiens bil, kørte jeg, min senere kone, og to venner til Hornborgasjön i foråret 1970, omkring den 15.4, det tidspunkt hvor tranerne dengang var flest samlede. Vi så mange traner, tranedans indimellem, og nød tranerne sammen med de vel 50 andre ornitologer, der også var kommet for at se. Jeg ser endnu for mig synet af traner, der kommer ned til landing, med landingsstellet slået ud; hver gang jeg ser det, går mine tanker tilbage til 1970.

Senere litteraturstudier/transtatistik på www.hornborga.com har fortalt mig, at der det år sås maksimalt 3.000 traner ved Hornborgasjön, det var mange dengang, men få sammenholdt med hvad der kunne ses i 2025.

Jeg har også læst, at tranerne dengang trak på få dage i april, hvor vi i de senere år oplever, at tranerne kommer tidligere, og mere spredt, med få virkeligt store trækdage. Mine iagttagelser i 2025 passer med dette.

Trane med unge

Foto: Finn Carlsen

Hornborgasjön har jeg siden 1970 besøgt med jævne mellemrum, vel en 5-6 gange. Pulken er først de seneste 15-20 år blevet en kendt rastelokalitet med et større antal traner. I området ved Pulken opleves nu, det der har ramt Hornborgasjön over de sidste 50 år, tilstrømmende naturinteresserede, med krav om toiletfaciliteter og parkeringspladser.

Min første trane i 2025 så jeg gennem vinduerne i caféen på Ordrupgaard, om den vitterligt var alene ved jeg ikke, eller om den var den sidste i en trækkende flok. Det var tirsdag den 4. marts.

Dagen efter, den 13. marts, trak 3 mindre flokke over sommerhuset på Jungshoved, som så ofte før opdaget på lyden, mens jeg beskar æbletræer. De kom rundt middag, hvilket passer med en start fra Rügen om morgenen, og med, at de hyppigt ses i Københavnsområdet et par timer senere.

24-26 marts var Grågæssene på tur til Skåne Tranås, og sidst på mandagen var vi i pragtfuldt vejr ved Pulken, der på det tidspunkt husede 10.000 traner. Der var meget og dejlig lyd, dans, og mange traner i flot lys, en del indtrækkende, en af forårets helt store oplevelser. På daværende tidspunkt var der flere traner ved Pulken end ved Hornborgasjön, ganske usædvanligt. Omkring 8. april var de alle fløjet videre, 120 var der vist tilbage ved Pulken.

Maksimalt antal traner ved Hornborgasjön var rundt 20.000 ultimo marts, 14 dage tidligere end for 55 år siden, som følge af den globale opvarmning, må man tro

I starten af april var nogle af turlederne mfl. på rekognosceringstur til Tyskland og Polen, forud for Grågæssenes tur i maj. Allerede i mosen ved Tribsees så og hørte vi et tranepar, og på resten af turen så vi fra bilen talrige par på markerne, både i Tyskland og i Polen.

Da Grågæssene vendte tilbage til områderne i Tyskland og Polen ultimo maj var parrene på markerne væk; de var formentligt beskæftiget med yngelpleje i moserne. Vi så traner i mindre flokke i Polen, det kan være oversomrende unge traner.

3 traner, 1 voksen og 2 ungfugle

Foto: Finn Carlsen

På en tur til Lolland med fuglevenner så vi 14.5 ved Keldskov 15 traner på en mark; om det var oversomrende ungfugle, eller trætte trækfugle får stå hen.

Foråret 2025 har for mig været et rigtigt dejligt traneforår, med mange gode iagttagelser, men intet slår oplevelsen ved Pulken sidst på dagen mandag den 24.3. Det var mageløst! Mere af det.

Traner ved Pulken

Foto: Arne Borg

Ravnepar på boligjagt

Tekst og fotos af Torkild Kristensen

Ravne på boligjagt

Vores største kragefugl, raven, påbegynder sine yngleaktiviteter i det tidlige forår. Mange ravnehunner lægger æg og starter udrugningen, der varer cirka tre uger, allerede i første halvdel af marts. Forinden bygges reden i en grenkløft højt til vejrs i et løv- eller nåletræ, men raven kan også genbruge en af sine gamle rede efter lidt istandsættelse og foring med grene og kviste.

Den er vist for lille....

Dejlig stor – den kan vi bruge

Duehøgen, vores største høg, er også tidligt på færde.

Allerede i slutningen af januar eller begyndelsen af februar høres hunnens kald i skoven, og når hannen ankommer, begynder parret at bygge rede eller istandsætte en gammel rede - der findes normalt mindst et par stykker i territoriet.

Hunnen begynder som regel at lægge æg og ruge i slutningen af marts eller begyndelsen af april. En gammel genbrugsrede vokser år efter år, efterhånden som høgene tilfører nyt materiale, og kan i enkelte tilfælde måle op til 125 cm i diameter og en meter i højden.

Redens vægt kan sikkert komme op på et par hundrede kilo eller mere, efterhånden som det tilførte materiale formolder.

En duehøgerede højt oppe i et af Dyrehavens gamle lærketræer har i år fået usædvanlige beboere. Et ravnepar har åbenbart ønsket sig en ekstra stor lejlighed og har under boligjagten fået øje på

høgereden. Selv om det måske ikke ligefrem drejer sig om et håndværkertilbud, trænger den til lidt istandsættelse oven på efterårets og vinterens blæst og nedbør, og ravnene kommer flyvende med grene og kviste, som flettes ind i konstruktionen.

Ravnehannen overvåger hunnen

Ravnehunnen ruger

En dag i midten af marts ses hunnen siddende i reden, sikkert for at gå i gang med æglægningen. Hannen opholder sig tit i et andet højt træ i nærheden, og indimellem snakker parret lidt med hinanden.

Duehøgehunnen studerer de nye naboer

Det hænder, at gamle duehøgereder bliver overtaget af musvåger, men at der flytter ravn ind, er vist noget af et særsyn.

Duehøgeparret, som opholder sig i området, der jo er deres eget territorium, er i færd med at istandsætte en anden rede og har tilsyneladende ikke forsøgt at fordrive ravnene. Der er højst et par hundrede meter mellem de to reder, så forhåbentlig opstår der ikke nabostridigheder senere hen. Det er nok også heldigt for ravneparret og ikke mindst for deres unger, at duehøgen, også kaldet "skovens skrappeste jæger", i sin yngletid som regel kun jager bytte uden for sit territorium - men det har de kloge ravne sikkert allerede taget med i betragtning.

Den udstødte grævling

Tekst og foto af Jette Bjerregaard

Denne grævling har boet i naboens udhus (kun plader på stolper). Vi opdagede den da græsset skulle slås den 15. marts.

Der var gravet en fordybning i den hårde stenede jord og flere toiletter. Den er blevet forstyrret flere gange, men er vendt tilbage et døgn eller 2 efter.

Vi satte vildtkameraet op og den fik fred.

Den var ofte væk fra ca. 19.00 til 5.00, men også ofte om dagen, en kat var også på banen af og til. Det har været spændende, men familien vil nu gerne af med den, desværre.

Den har et sår på bagpartiet, men det ser ikke ud til ikke af genere den mere. På videoerne kradser den sig hele tiden (utøj).

Den fik desværre et nyt grimt sår ved haleroden, var der et par dage og var derefter væk en måneds tid, men er nu tilbage igen, dens efterladenskaber er i dens toilet. Den bliver vist ikke accepteret af sine artsfæller. Hvad nu?

En Årshushistorie

Af Grethe Wenzell

Inspireret af ovenstående beretning om grævlingen kom jeg til at tænke på en begivenhed i Århus i 70'erne:

Min lillesøster boede sammen med sin mand og deres to små børn i et byhus på 3 etager i Absalonsgade inde midt i Århus. Der hørte en lille baghave til huset.

En dag opdagede de, at en grævling (en ung han) havde slået sig ned i haven. Den havde gravet en hule bagerst i haven. De syntes at det var vældig sjovt og begyndte at fordre den. Den fik sin del af dagens middag med et råt æg øverst.

For at få så meget ud af oplevelsen som muligt, anbragte de børnenes babyalarm tæt på maden, så de kunne høre den knuse æggeskallen.

Der gik hurtigt rygter om deres nye indflytter og der var beretninger fra nattelivet i Århus, hvor sene fodgængere mødte grævlingen på sin natlige vandring.

Rygterne nåede også frem til pressen og Poul Thomsen (Dus med Dyrene), som gerne ville have billeder og skrive en artikel om dyret. Desværre kom de for sent. Efter en måned kom et gedigent regnskyl, ødelagde hulen og gjorde grævlingen hjemløs.

Det hed sig, at den derefter stak til skovs (Marselisborgskovene), hvor den nok klarede sig godt, selv om den ikke var sikret det daglige rå æg.

Fakta om grævlingen.

Oplysninger fra Nettet

Grævlingen er et kraftigt bygget rovdyr af mårfamilien. Det var Danmarks største rovdyr inden ulven gjorde sit indtog i 2012.

Grævlingerne holder sammen i fællesgravkomplekser i familiegupper, kaldet klaner, hvis størrelse varierer fra gruppe til gruppe.

Den lever både af bær og mindre dyr, men foretrækker regnorme. Den finder sin føde inden for et område på 300 til 400 m fra graven. Den er generelt et renligt dyr, selvom den graver latriner tæt ved hulen.

Den er et natdyr og tilbringer mere end halvdelen af sit liv nede i hulen

Grævlingen har været fredet siden 1. april 1994, fordi det er et sårbart dyr. Inden den blev fredet, blev der skudt omkring 3000 grævlinger om året og nogenlunde lige så mange mistede livet i trafikken.

Man ved ikke hvor mange grævlinger der findes i Danmark i dag, men det anslås at der er mellem 25.000 og 30.000 individer. Der er flest i Østjylland, men ingen på Bornholm og de mindre øer.

Tornirisk

Foto: Jørgen Bjerring

Kør- selv- tur 2. april 2025 til Vallensbæk Mose og rundt om Tueholm Sø

Tekst og foto: Bjarne Andersen

Vi var i Seniorudvalget blevet opmærksomme på, at der reelt var 4 uger mellem to grågåseture og det går jo ikke, så vi lavede en ekstratur til Tueholm Sø og Vallensbæk Mose (Vandskisøen) med ca 25 deltagere, der så eller hørte 31 arter.

Vi startede ved Spisestedet Mosen i det sydøstlige hjørne af Tueholm Sø og tog et kig over søen, hvor de toppede lappedykkere så småt var i gang med parringsspillet. Så gik vi mod syd under motorvejen og jernbanen til Vandskisøen, hvor en ung dame trænede efter en speedbåd.

Vi tog et kig ud over Tranegilde og Vallensbæk moser. Her blev vi belønnet med en fjeldvåge, musvåge og en kæmpeflok bramgæs i ishøjenden af mosen.

Herfra gik vi igen under motorvejen og mod Tueholmen (der hvor Lille Tilde står). Der var småfugle i skoven og vi nåede Lille Tilde og trækfærgen - ingen tog turen over.

Nu fortsatte vi langs søens sydvestlige bred og var heldige både at få halemejse og træløber på listen.

Lidt længere fremme fulgte nogle stien langs søen, medens vi andre fortsatte nogle hundrede meter og drejede mod Kongsholmparken og Høgshøjbjerg og gik til det aftalte madpakkested med bænke - selvfølgelig i fuld sol.

Her kom hvid vipstjert og skovskade på listen og vi mødte en tudse som fik en hjælpende hånd af Elsebeth Bindslev

Efter frokost fulgte vi stien videre og ved broen over Vridsløsebækken spejdede vi efter isfugl - desværre uden held.

Vi fortsatte til Spisestedet Mosen, hvor vi sagde farvel efter knap 4,7 km.

Vi så/hørte: toppet lappedykker, gråstrubet lappedykker, fiskehejre, knopsvane, grågås, bramgås, gråand, trolldand, rød glente, musvåge, fjeldvåge, rørhøne, hættemåge, stormmåge, sølvmåge, ringdue, hvid vipstjert, gærdesmutte, rødhals, solsort, gransanger, halemejse, sumpmejse, blåmejse, musvit, træløber, skovskade, husskade, råge, gråkrage og bogfinke.

Alt i alt en fin tur på en rigtig forårsdag.

Bustur onsdag d. 23. april til Odsherred.

Af Joan Klausen

En smuk forårsdag kørte 31 grågæs og chauffør Jacob til forskellige lokaliteter i og omkring Odsherred.

Turen startede som sædvanligt ved Ballerup Rådhus og fortsatte mod Tempelkrog, som var vores første stop. Tempelkrogen er den sydlige del af Isefjorden og strækker sig fra motorvejen mod Kalundborg mod syd og til dæmningen, der krydser fjorden mod nord.

Knopsvaner

Foto: Jørgen Bjerring

Vejret var forrygende, sol og næsten ingen vind. En del af os tog turen hele vejen rundt, mens andre tog en kortere tur langs med dæmningen. Der var besøg af mange fugle, og vi var heldige at komme op på 69 arter, blandt andet de fleste andearter, mange vadere: klyde, brushane, hvidklire, tinksmed og mudderklire. Der sås havørne, glenter og rørhøg.

Sorthalset lappedykker

Foto: Jørgen Berring

Vi drak en dejlig formiddagskaffe sammen på dæmningen og nød synet af de mange sorthalsede lappedykkere og de ivrigt fiskende terner. Flere var heldige at se dværgmågen.

Derefter kørte vi til Nakkehalvøen og stoppede ved Hov Vig dæmningen. Her spiste vi frokost og nød Susannes præmie fra Skåne Tranås turen. Der var et godt og et tæt besøg i fugletårnet af grågæs og langs med dæmningen. Her blev det til yderligere 6 arter, blandt andet en del bjergænder.

Korshage

Foto: Bjarne Andersen

Sidste stop var Korshage ved Røsnæs. På engen ved havet så vi overflyvende trane, vendehals og både bynkefugl og sortstrubet bynkefugl. Enkelte var heldige at øjne fiskende suler langt ude på havet.

Som afslutning på en meget dejlig forårsdag drak nogle en kop af Jacobs lumumba. Vi nød solen og det gode humør medbragt på turen.

På hjemturen var der stille i bussen, en del glædedes over synet af det lysegrønne landskab og så dermed også den blå kærhøg. Andre hvilede øjnene et kort øjeblik.

Vi sluttede ved rådhuset ca. 17.40

Kør-selv-tur onsdag den 7. maj 2025 til Porsemosen

Af Bjarne Andersen

Vi havde valgt en aftentur i Porsemosen for at høre koret af sangere. Ca. 30 grågæs mødtes på parkeringspladsen ved Vikingelandsbyen i Risby i det nordvestlige Albertslund.

Fra parkeringspladsen gik vi gennem Vikingelandsbyen mod Store Vejleådal, hvor vi drejede til højre ad Risby Mosevej, der fører til Ledøje.

Det var flot solskin og vi kunne godt forudse, at solen ville blive en udfordring, når vi drejede af og gik mod vest. Vi stod lidt ved Dyssekilde, hvor græshoppesanger blev hørt.

Vi gik langs Nybølle Å mod vest med solen lavt og lige i øjnene – det var nærmest en gedesti vi skulle gå ad, så det blev – når nu vi er grågæs – gåsegang.

Ude over markerne i retning af Ole Rømers landobservatorium så vi musvåge og rød glente og vi kunne høre gøgen.

Da vi kom ind i området ved mosen, var der gøg på begge sider af vejen og rørdrum hørte vi flere gange. Nattergalen, munk, tornsanger, løvsanger og gransanger lod sig også høre.

Da vi begav os tilbage, hørte vi vandrikse og mange af sangerne igen.

Ude i det åbne land så vi tornirisk (både han og hun) samt gulspurv.

Tilbage, hvor Nybølle Å og Store Vejle Å deler sig, drejede vi ad Dyssekildevej og da vi nåede hulvejen, der fører til Vikingebroen og ned over Ådalen tog vi denne i retning mod Risby.

Det var ikke alle der havde kaffe/te med, så det var kun få der slog sig ned i madpakkehuset med udsigt over ådalen. - Der blev set mosehornugle fra Dyssekildevej.

Turen sluttede kl. 21.

Kunstner: Torben Johansen

Undersøgelsestur til Nationalpark Unteres Odertal

Af Lis Geertz-Hansen

Mandag den 7. april mødtes 5 Grågæs fra Seniorudvalget ved Østerport Station for at mase os sammen i Flemmings bil og køre mod færgen i Gedser og videre til hovedbyen i nationalparkområdet, Schwedt.

Vi spiste frokost ombord og satte derefter kurs mod vores første stop, Triebsee, en times kørsel fra Rostock. Her er plads til bussen, her er mulighed for at kigge på den lille by indenfor byporten, samt at gå en tur ind i naturområdet. Vi hørte vandrikse, og to traner gik adstadigt gennem mosen og trompeterede ivrigt. Videre uden stop til Schwedt og Turm Hotel. På vores tur med bussen i maj skal der stoppes ved en rasteplads mellem Triebsee og Schwedt.

Vi nød en fadøl på hotellet og kørte ud mod broen til Polen, for at se Oder og området. Det var ikke et fugleområde. Vi kørte videre nordpå mod Gatow, som Iben og Kjeld havde anbefalet. Her var lavvandet med små vandhuller. Første fugle her var husrødstjert og bomlærke. Virkelig godt sted, kan besøges flere gange på vores tur i maj.

Aftensmad på den græske restaurant ved siden af hotellet. Udmærket mad og hyggelig stemning. De sædvanlige store portioner.

Hvid stork

Foto: Jørgen Bjerring

Tirsdag den 8. april kørte vi fra hotellet kl. 8.00 og krydsede grænsen til Polen. Ingen mennesker at se i landsbyerne på vejen, men en del traner og storke sås på markerne og i storkerederne. Efter 1 ½ times kørsel nåede vi hovedkvarteret for Nationalpark Narodowy Ujs`cie Warty. Her er toiletter og man kan hente brochurer om området.

Videre til første stop i nationalparken. Et meget højt udkigstårn og en sti ind i området. Formiddagskaffe her på turen i maj.

Videre ind i nationalparkområdet, som er meget vidtstrakt, og der er mulighed for et længere ophold her. Vi mødte en lokal ornitolog, han var på udkig efter strandskade, som er meget sjælden i det her område. Her var landsvalerne ankommet. På hjemvejen konstaterede vi hvor Stare Rudnica var beliggende, også en mulighed for besøg der, hvis tiden tillader det i maj.

På hjemturen krydsede vi en sydligere grænseovergang, efter nogen ventetid ved noget nyt brobyggeri. Der så ud til at være livlig grænsehandel i området, men vi trængte mere til frokost. Til vores held mødte vi et godt spisested 1 km inde i Tyskland. De havde både currywurst, fadøl og god kaffe, og vi kunne nyde det hele udenfor i solen.

Landsvaler

Foto: Jørgen Bjerring

Inde i Tyskland kørte vi forbi Stolpe og Stützkow, som vi ikke skal besøge og stoppede til sidst ved Criewen, hvor der er et naturum og toiletter samt udmærket natur på den anden side af broen.

Her er der mulighed for at købe is, og mulighed for bussen at parkere.

Videre nordpå forbi Schwedt og til Teerofen Brücke. Vi kørte gennem en skov og endte ved en lille rundkørsel, hvor vi skønnede det muligt for Jacob at parkere. Tilsyneladende et rigtig godt fuglested. Vi havde løvsanger, krikænder og grønspejter mm. Vores græske restaurant havde lukket, men vi fandt en anden inde i byen. Hyggelig stemning og rigelige serveringer.

Onsdag den 9. april kørte vi rundt og rundt. Fandt endelig hvad vi søgte, nemlig Blumberger Mühle. Men det var et negativt besøg. Vi kørte ind, hvor vi ikke måtte, desværre. Videre nordpå til Ivenacker Eichen, hvor vi vil stoppe til frokost på hjemvejen. Her er toiletter, busparkering og gamle ege mellem 800 og 1000 år gamle. Der skal også betales entré.

Videre mod Rostock og færgen. Frokost og hjemtur. Vi nåede Østerport kl. 19.45.

Vi blev meget klogere på området, og glæder os til at alle sangfuglene er ankommet i maj. Vi noterede 71 arter på denne tur.

Tak til Flemming, Jan, Joan og Arne for en hyggelig og indholdsrig tur.

5- dagestur til Unteres Odertal

1.dag, mandag d. 19. maj

Af Merete Kampmann

Morgenfriske grågæs - jeg forbavses altid over hvor friske deltagerne er, selv om det er meget tidligt med afgang 6.30 fra Ballerup. Denne gang skulle vi på en 5 dages tur til udlandet, nærmere bestemt det østlige Tyskland, med udgangspunkt i byen Schwedt, der ligger ved floden Oder. Oder danner grænse mellem Tyskland og Polen, og fuglene skulle udforskes på begge sider.

Da vi var kommet af sted og havde samlet op i Solrød, stod den på morgensang ved Gitte.

Jacob forklarede om færgens brændstofbesparende foranstaltning, et stort rør, der fungerer som et slags sejl.

På færgeturen så vi på den danske side edderfugle, toppet skallesluger, strandskade, skarver og en sølvmåge, der fulgte med færgen. Ved indsejlingen til Rostock kunne vi ikke nå at se noget bortset fra nogle måger, der lå på rede på et tag, måske sildemåger eller svartbag.

Ved Tribsees, ca. tre kvarter fra Rostock, er der et moseområde, som vi gik ud i. Det er et fredet område. Igennem det løber floden, Trebel.

Her hørte/så vi rigtigt mange sangere, for denne skribent var det drosselrørsanger for første gang. Ellers kær-, siv-, savi-, gærde-, løv-, græshoppe- og rørsanger (som overdøvede nogle af de andre). En pungmejserede tæt ved stien gjorde indtryk, vi var også så heldige at se pungmejser.

Pungmejse

Foto: Jørgen Bjerring

Pungmejse

Foto: Jørgen Bjerring

I luften så vi rørhøge, røde glenter og mursejlere. I det fjerne kunne vi høre traner. Kvæk kvæk lød det også, uden at vi kunne se nogen frøer.

Fra Tribsees fortsatte vi mod Schwedt med et pitstop på en tankstation. Landskabet var præget af grønne nuancer med mange vindmøller.

Ankommet til hotellet i Schwedt fik vi vores værelser, og en times tid efter var der gennemgang af fuglelisten.

Aftensmaden blev indtaget på en græsk restaurant, der ligger lige ved siden af. Tjenerne stressede rundt for at servere tallerknerne med rigeligt med mad, der ikke altid passede med bestillingerne.

Da vi gik fra restauranten, sad nogle nattergale og sang lystigt i et buskads.

Ved floden Trebel

Foto: Flemming Kragh Hansen

2. dag, tirsdag d. 20/5 2025.

Af Bjarne Mogensen

Dagen startede allerede kl. 5.00 med en tur til Criewen for de 26 mest morgenfriske. Vejret viste sig fra den allerbedste side med kølighed, dis og sol, som gav et inferno af fuglestemmer. Det var efter sigende svært at skelne den ene fugl fra de andre, men der var enighed om en bynkefugl, der sad flot, meget synligt og sang.

Den største oplevelse var nok syngende piroler fra flere retninger, men de lod sig desværre ikke se. Følgende fugle blev i øvrigt noteret: Rødrygget tornskade, husrødstjert, gul vipstjert, nattergal af nordlig art, hvid stork og stor flagspætte.

Morgenholdet vendte tilbage til et dejligt morgenbord, som blev indtaget på Turm Hotel sammen med os, der valgte at sove længe.

Herefter gik turen for hele holdet til Gatow, som er en lille stille by med en fortid som tobaksproducent, hvilket flere karakteristiske bygninger bar præg af.

Undervejs i bussen fortalte Joan om tilblivelsen af den natur vi var på vej til, om elge der er ved at indvandre til området og om ulve og guldsjakaler der er udvandret til Danmark. På vejen til Gatow så vi i øvrigt sort glente og en hvid stork fra bussen.

Morgen.

Foto: Flemming Kragh Hansen

Shelter-frokost

Foto: Jørgen Bjerring

Jacob endte med at parkere bussen ved en fin plads med borde og bænke, delvist overdækket og velegnet for den senere frokost. Herfra gik turen ud i de smukkeste omgivelser. Vi krydsede først floden Oder, hvor en stor bred pram kom sejlene mod os og viste, at denne del af floden stadigvæk spiller en rolle i erhvervssammenhæng.

Bomlærke

Foto: Jørgen Bjerring

På den anden side af floden sang dagens bomlærke nr. 2 i vilden sky, en gulspurv sang med og både en nattergal og en drosselrørsanger viste sig frem under sang.

Så var turen kommet godt fra start.

Vi gik længere ind i området med søer og enge så langt øjet rækker. I det fjerne sad en havørn i et træ. Vi hørte en hungøg, så rørhøge og en svanefamilie med helt små svællinger. Det hele blev ivrigt overdøvet af parringsvillige frøer, mens landsvalerne fløj om ørene på os. Enkelte så et kort glimt af en odder.

Efter formiddagskaffen kørte vi til Teerofenbrücke, hvor der igen var et meget smukt landskab, men hvor der ikke var meget fugleliv, så vi vendte hurtigt tilbage til Gatow for at spise frokost.

Om eftermiddagen gik turen til Criewen, hvor vi besøgte Landschaftspark Criewen, dog med en pause i en isbutik. Det var virkeligt tiltrængt i og med at temperaturen var steget til sommerlige grader.

I den meget smukke park var der en interessant og flot udstilling i National Park House, der fortalte om naturen og dyrelivet i Lower Oder Valley.

Udstillingen er tilsyneladende beregnet for undervisning af skoleelever, men interessant for alle aldersgrupper. Herefter gik turen tilbage til hotellet, hvor dagen sluttede med en god solid middag i den nærliggende græske restaurant. En dejlig dag var gået og sluttede for manges vedkommende med en nattergaletur i lokalområdet.

3. dag, onsdag d.21. maj-2025

Af Jette Joost Michaelsen og Christopher Pethick

Grågæssenes første tur til Polen gik i dag til Warta deltaet ved Kostrzyn nad Odra. Turen fra Schwedt hertil tog ca. en time.

Flemmings mobiltelefon havde i løbet af natten ændret vejrudsigten til det bedre, så taskerne blev pakket om; det skulle have været regn, men blev tørt og op til 22 grader.

Ved første bro efter Schwedt omkring græsarealerne med træer var der set sort ibis i går, men de gemte sig for os i dag, så ingen sort ibis til fuglelisten.

Der var ingen paskontrol ved grænsebyen til Polen, Krajnik Dolny.

Grågæssene kvidrede en melodi, afbrudt af forsanger og turistguide Gitte, som ind mellem versene gjorde os opmærksom på kirken med et kæmpe spir og byportene i byen Chojna.

Efter ca. 35 minutter præsenteredes vi for dagens dyr: To sorte pelsdyr, som løb lynhurtigt over markerne. Var det vildsvin eller vaskebjørn? Nej, ikke vaskebjørn, det løb de for hurtigt til. Var det mårhund? Flemming og enkelte andre mente senere, at det nok havde været grævlinger. Mere sikre var man på traner og rørhøg set fra bussen.

Der var storke
på rede i byerne
Mieszkowice,
Boleszkowice
og i Sarbinowo,
og der blev
også set
sortterne fra
bussen.

Broarbejdet ved
Kostrzyn gav
forsinkelse over
Warta floden,
som er en
biflod til Oder,
men endelig
små to timer fra
Schwedt var vi

Sortterne

Foto: Jørgen Bjerring

ved indgangen til National Park Narodowy Ujście Warty, hvor der blev hørt kæranger. På vej til andet stop ved et højt fugletårn, Czarnowska Gorka, så vi fiskehejrer, knopsvaner, viber og traner samt lærke. Ved tårnet gik vi lidt ud i terrænet, hvor vi så et rødrygget tornskadepar, musvåge og bynkefugl.

Herefter kørte vi til byen Przyborow, tæt ved og så ti traner i luften fra bussen. Fra byen var der ca. 1 km til shelter og toiletter ved Ptasim Szlakiem.

Med sol og frisk vind gik vi til observationsplatformen en cirka 1,5 kilometers tur på en betonvej, kaldet Betonka.

På vejen hørte vi vagtel, og Flemming lovede en stor øl til den, der kunne fremvise et godt billede af en vagtel; de gemmer sig nemlig typisk gerne.

Betonka

Foto: Flemming Kragh Hansen

Vi hørte gøg, og så havørn, som er den polske nationalfugl. Der var også rødben og en rød glente, som blev drillet af viber.

En terne fløj over floden, og der var skeand, gul vipstjert, gravand, traner i luften, atlingand, gråænder, toppet skallesluger, krikand og stor kobbersnepe. På turen tilbage til bussen så vi atter havørn til et kør af kvækkende frøer. Efter frokost kørte vi hjemad 13.30.

På vejen retur kørte vi øst om nationalparken og krydsede Warta floden ved byen Swierkocin, hvor vi atter så storke i reder fra bussen.

Omkring 15.30 var der lumumbapause til kl 16 ved Gozdowice ved siden af et militærmuseum. Mette og Torben gav rabarbermuffins i en park nær det lille færgeleje. På vejen tilbage kørte vi gennem landsbyen Stara Rudnica, og vi fulgte Oderdalen til Osinow Dolny. Vi observerede rørhøg og rød glente. Via Chojna kørte vi til

Hotel Turm i Schwedt og var hjemme 17.10. Fri bar på restaurant Athen!

Stor kobbersnepe

Foto: Jørgen Bjerring

4. dag, torsdag 22. maj 2025

Tekst og fotos: Mette og Torben Janas

Vi var 30 morgenfriske deltagere, som drog afsted kl. 5 til Gratow ved Oderflodens bred. Vejret var ikke så flot som de øvrige morgener - gråt og overskyet og 10 grader. Hue og handsker kom i brug. Koret af fugle var dog upåvirket og lige så intenst som tirsdagens. Frørkestret kom også rigtig godt i gang. På vandreturen ned i floddeltaet så vi flere nye fuglearter: gulirisk, fiskeørn og lille flagspætte. Upåvirket af os underholdt drosselrørsangeren os med sin sang i meget lang tid siddende i toppen af et tagrør.

Et højdepunkt var at se flere rørhøge flyve tæt hen over rørskoven samtidigt med at en fiskeørn musede højere oppe. I deltaet svømmede en svane med 8 meget små ællinger og en stor skallesluger med 5-6 halvstore ællinger.

Vejret var klaret lidt op, da vi 2 timer senere skulle hjem til morgenmaden.

Gulirisk

Toppet skallesluger

Drosselrørsanger

Sivsanger

Dagens næste udflugt var planlagt til et område vest for Berlin, hvor der ville være mulighed for at se stortrapper. Efter en drøftelse med Jacob, vores chauffør, der vurderede at køretiden ville blive 3 timer frem og det samme tilbage, blev dagsprogrammet ændret. Det blev i stedet til en tur på begge sider af Oderfloden.

Aussichtsturm Stützkow

Hvid stork

Vel samlet igen og efter 1 times kørsel kom vi til Stara Rudnica på den polske side, hvor formiddagskaffen blev indtaget med udsigt over floden. Vi gik en tur langs floden hvor lyden af frøer overdøvede det mere beskedne fuglekor. Nogle få af os hørte en hærflugt, som det dog ikke lykkedes os at få set. På en afstikker væk fra floden sås rødtoppet fuglekonge i et skovområde.

Ved næste stop var vi igen på den tyske side ved nationalparken Stützkow, hvor vi ved en af flodarmene spiste frokost i stiv blæst. Herefter gik vi 2,5 km ad diget mod det 11 m høje Aussichtsturm Stützkow, et flot tårn med imponerende udsigt - det blev åbnet i 2014.

Sort stork

Sort stork

Fjordterne

Sjagger

Sortterne

Dværgerterne

Vi gik ad Oder-diget med udsigt over de sydligste våde polder i Oderdalen. Af spændende fuglearter så/eller hørte vi sortterne, dværgerterne, tretået træløber, skovspurv, rørdrum, vende-hals, grønspætte, sjagger, tornirisk og sort stork. Da dagen var omme var vi på turen oppe på 106 arter.

Dagen sluttede med nogle høje brag. Det viste sig at være et kasseret køleskab på naboarealet som godt og grundigt var blevet sprængt i stumper og stykker.

5.dag, fredag d. 23. maj

Af Birgit Jakobsen

Så er det afrejsedag

Alle blev vækket om natten pga. fyrværkeri/ kanonslag/ skyderi? Det viste sig at være et gammelt køleskab, der havde fået sig en ”tur”.

En glente – rød eller sort – tog sig en tur over bussen før vi sagde farvel.

Vi skulle køre i 2 timer, pause/ gåtur i 2 timer, køre i 2 timer, sejle i 2 timer og køre i 2 timer.

Vi sang den sidste morgensang i bussen med Gitte som forsanger.

Fra bussen observeredes rød glente i luften, musvåge på pæl, trane på marken og dådyr i skovbrynet.

Vi kørte væk fra motorvejen, gennem en mindre by, hvor der var svaler, mursejlere, ringduer, tyrkerduer, alliker og storke på rede.

Vores 2-timers pitstop på hjemvejen var i Park Ivenacker. Et område med mange gamle egetræer.

En grågås med skarpe øjne observerede vaskebjørne i en gammel eg.

Vaskebjørn

Foto: Jørgen Bjerring

Vi indtog vores madpakker og Irmas roulade med udsigt til en gammel eg, hvor vi kunne studere et træløberpars aktiviteter.

Derudover så vi mellemflagspætte og natugle.

Mellemflagspætte

Foto Jøren Bjerring

Herfra gik turen videre mod færgen i Rostock.
En sildemåge og en sortkrage sagde "farvel" på havnen.

Vi så i alt 113 arter. Jørgen Bjerring vandt fuglekongurrencen - tillykke med det og tak for en fantastisk og vellykket tur.

Rådyr

Foto: Jørgen Bjerring

Den 4. juni 2025. Tur i egne biler til Rusland og Holløse Bredning

Tekst og fotos af Bjarne Andersen

17 Grågæs mødtes kl. 9.00 på P-pladsen ved Rudolph Tegnors Museum i Dronningmølle. Vi gik en tur gennem skulpturparken, hvor vi så og lyttede efter fuglene. Der blev det set ræv og hørt en lyd, som vi vurderede som værende fra et rådyr.

10- pausen holdt vi med kig ud over området på vej mod Fugleværnsfondens reservat Rusland. Vi gik igennem reservatet med mange stop undervejs for at lytte til fuglestemmerne og det lykkedes os at få kig på både træløber og sortmejse.

Det er, kombineret med området ved museet, en utroligt spændende og meget varieret natur.

Kl. 11.30 satte vi kurs mod Holløse Bredning med den nye fuglekiggerplatform på Ellemosevej som mødested.

Her startede vi med frokosten medens der blev spejdet ud over området og jeg havde travlt med at krydse af på listen.

Kl. 14.00 blev det annonceret, at da der nok ikke kom havørn, var turen slut, og minsandten om ikke det hjalp - havørnen kom og satte dig på en gren i søen.

Dagens resultat blev 52 arter, hvor de fleste ved Tegnors Museum blev hørt, medens fuglene ved Holløse Bredning blev set.

Blandt mere specielle fugle på dagens tur kan nævnes: havørn, rød glente, rørhøg, lærkefalk, skovpiber, sivsanger, rørsanger, gulbug, tornsanger, skovsanger, sortmejse, ravn og rørspurv.

Bustur d. 18. juni til Stenshuvud Nationalpark – Sæsonafslutning

Af Flemming Kragh Hansen

Det var på en dag med sol, lidt skyer, men med en strid blæst fra vest Grågæssene var afsted. Österlen og omegn, Haslövs enge og Stenshuvud Nationalpark var målet for sæsonafslutningen.

Vi var 37 grågæs plus Jacob, og vi holdt første reelle stop ved Häslövs Enge.

Der var ikke mange fugle, men et par gode oplevelser med flyvende traner, fiskeørn og rød glente, en af dagens talrige.

En fjern havørn blev set af enkelte, og en mulig kobbersnepe sås i luften med 4-5 storspover.

Jørgen Bjerring gav en lille en til kaffen, Jørgen var den glade vinder af gættekonkurrencen på Oderturen.

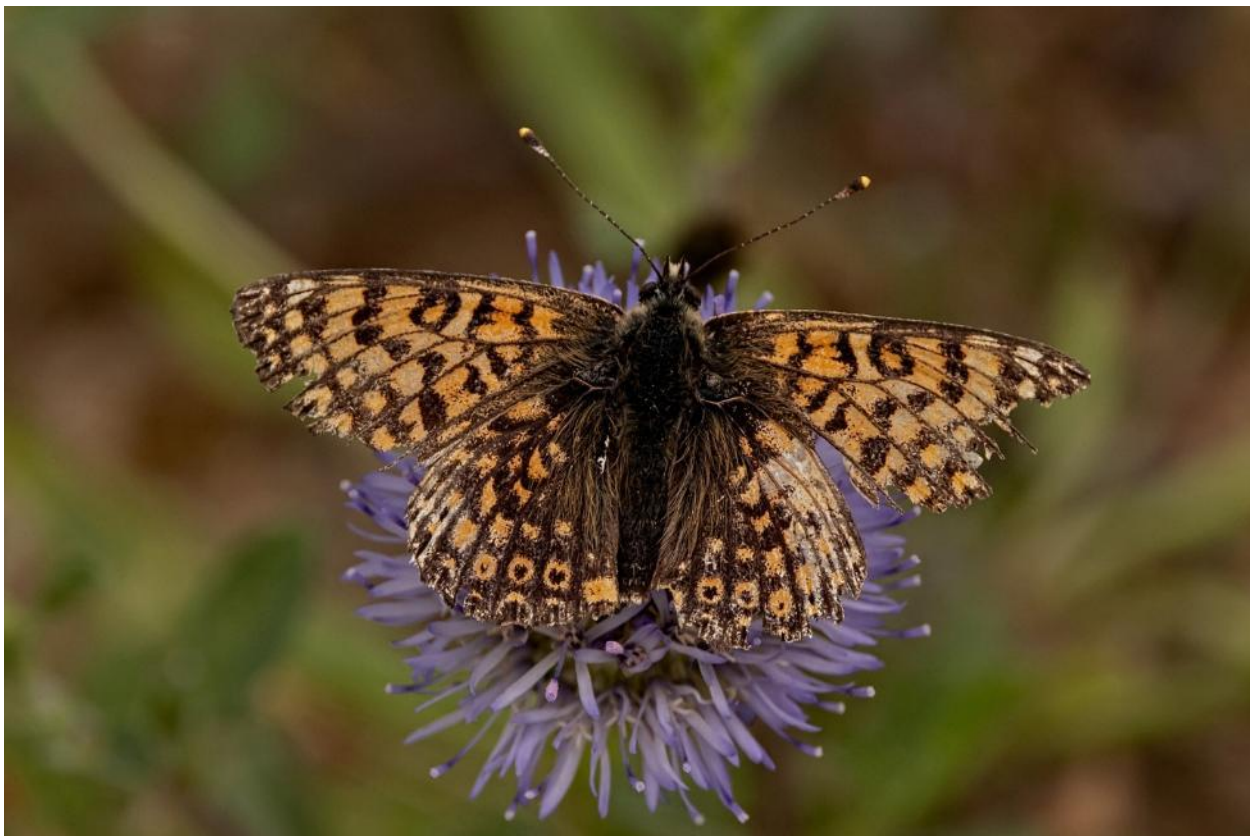
Stillits

Foto: Jørgen Bjerring

Frokost

Foto: Bjarne Andersen

Okkergul pletvinge

Foto: Jørgen Bjerring

Der var en større bestand af græsrodssnyltende skjaller, se foto.

Vi kørte sydpå mod Stenshuvud, hvor vi fik frokost med et glas vin, eller 2.

Heller ikke ved Stenshuvud var der fugle i massevis; det blev så heller ikke bedre af blæsten.

Nattergal og øvrige sangere blev hørt, hanner af toppede skalleslugere og ederfuglehunner sås på vandet.

Der var meget at se på botaniksiden i det flotte lysåbne landskab: orkideer og vild timian, og mange dejlige sommerfugle, tidselsommerfugl, okkergul pletvinge og blåfugle blandt andre.

Efter is og lumumba kørte vi hjem, og var i Ballerup klokken 18, efter 11 timer på farten.

Skjaller

Foto: Flemming Kragh Hansen

Grågæssenes ture og foredrag, august – december 2025

Tilmeldinger: Husk at hver tur skal indbetales for sig. Vælger du at melde dig til flere ture samtidig, skal det ske på hver sin overførsel

Databeskyttelse: Hvis du ikke ønsker at blive afbildet i Grågåsen eller Grågæssenes facebookside, må du give besked pr. mail til Seniorudvalget: seniorudvalget@outlook.com

Turledere: Bjarne Andersen (4055 2314), Flemming Kragh Hansen (4020 0345), Joan Klausen (5192 8836) og Lis Geertz (3013 2179)

Hvis du i sidste øjeblik forhindres i at deltage i en bustur, bedes du kontakte Jan Møllerup eller en af turlederne, så vi ikke står og venter på dig.

Onsdag den 6. august

Tur i egne biler til Amagers Sydvestpynt. Kl. 10.00 – 14.00.

Vi mødes på parkeringspladsen for enden af Kalvebodvej og går ud i området.

Onsdag den 20. august

Bustur til Lolland kl. 7.00 – 18.00.

Vi mødes ved Ballerup Rådhus og kører efter opsamling ved 31A mod Sydhavssøerne. Husk at anføre hvis du stiger på på 31 A. Indbetal kr. 350,00 på reg.nr. 8401 konto 1190869, DOF København, Seniorudvalget senest den 1/6. Efter den 1/7 kan du forhøre dig om evt. restpladser hos Jan Chr. Møllerup (4050 8487). Max 35 deltagere.

Mandag den 8. – torsdag den 11. september

Bustur til Nordjylland. – Bemærk mødetidspunktet

Vi mødes kl. 6.30 ved Ballerup Rådhus og kører via Odden – Århus til Jylland hvor vi bor på Idrætscenter Fjerritslev i delte dobbeltværelser med bad og toilet samt linnedpakker. Under opholdet får vi morgenmad, smør selv madpakker og aftensmad (2 retter). Indbetal kr. 3.600,00 i delt dobbeltværelse og kr. 3.900,00 i enkeltværelse på reg.nr. 8401 konto 1190869, DOF København, Seniorudvalget senest den 1/6. Efter den 1/7 kan du forhøre dig om evt. restpladser hos Jan Chr. Møllerup (4050 8487). Max 35 deltagere. Turkaffe til at medbringe i felten koster 30,00 pr. kande.

Onsdag den 24. september kl. 10.00 – 14.00.

Tur i egne biler til Ganløse Ore. Vi mødes på P-pladsen Farumvej 90, Stenløse og vil prøve at følge årets gang i området.

Onsdag den 8. oktober kl. 7.00 – 17.00.

Bustur til Falsterbo m.v.

Vi mødes ved Ballerup Rådhus og kører efter opsamling ved Terminal 3 til Falsterbo. Husk at anføre hvis du stiger på ved Terminal 3. Indbetal kr. 360,00 på reg.nr. 8401 konto 1190869, DOF København, Seniorudvalget senest den 1/8. Efter den 1/9 kan du forhøre dig om evt. restpladser hos Jan Chr. Møllerup (4050 8487). Max 35 deltagere.

Onsdag den 22. oktober kl. 13.00 Foredrag i Frodes Folkehus v. Thyge Enevoldsen. Se mere i næste nummer.

Onsdag den 29. oktober kl. 10.00 – 14.00.

Tur i egne biler til Klydesøen m.v. Vi mødes på parkeringspladsen i krydset Skovvej/Collins Allé i Kongelunden og går til Hejresøen og Klydesøen.

Onsdag den 12. november kl. 13.00 Foredrag i Frodes Folkehus v. Kim Skelmose. Se mere i næste nummer.

Onsdag den 26. november kl. 7.00 – 17.00.

Bustur til Knudshoved Odde og Avnø. Vi mødes ved Ballerup Rådhus og kører efter opsamling ved 31A sydpå. Husk at anføre hvis du stiger på på 31 A. Indbetal kr. 345,00 på reg.nr. 8401 konto 1190869, DOF København, Seniorudvalget senest den 1/10. Efter den 1/11 kan du forhøre dig om evt. restpladser hos Jan Chr. Møllerup (4050 8487). Max 35 deltagere.

Onsdag den 10. december kl. 13.00 Foredrag i Frodes Folkehus v. Mads Elley. Se mere i næste nummer.

Onsdag den 17. december kl. 10.00 – 14.00.

Juletur rundt om Præstesø,

Vi mødes ved Naturstøttepunkt Hjortøgaard og går en tur rundt om Præstesø m.v. inden vi nyder de medbragte godter.

Mandag den 23. – onsdag den 25. februar 2026.

Bustur til Skåne Tranås. Annonceres i Grågåsen nr. 4 i 2025.

Mandag den 27. – 30. april 2026

Bustur til Vadehavet, hvor vi skal bo på Hotel Arlau Schleuse ved Beltringharder Koog. Annonceres i Grågåsen nr. 1 i 2026.

Onsdag den 27. maj 2026

Grågæssenes 30 års fødselsdagsfejring. Mere herom senere.

Afbestillingsregler for Seniorudvalgets busture

Endagsbusture uden overnatning

Tilmelding til ture uden overnatning bekræftes **ikke** skriftligt. Hører du ikke noget, er du på deltagerlisten. Er turen overtegnet, bliver du kontaktet med tilbud om at komme på ventelisten.

Afbestilling må finde sted senest 7 dage før turens afholdelse. Det indbetalte beløb returneres, fratrukket et gebyr på kr. 50,-/pers.

Senere afbestilling giver ingen tilbagebetaling, medmindre det er muligt at få erstatningsdeltager(e) fra ventelisten. I få fald tilbagebetales det fulde beløb fratrukket et gebyr på kr. 50,-/pers.

Hvis du ikke mere ønsker at stå på ventelisten, må du melde fra senest 7 dage før turens afholdelse. Forbliver du på ventelisten, må du være disponibel indtil 12 timer før turens afholdelse. I modsat fald ingen tilbagebetaling. Bliver du ikke tilbudt turen tilbagebetales det indbetalte beløb ubeskåret.

Flerdagsture med overnatning

Tilmelding til ture med overnatning bekræftes skriftligt af Seniorudvalget. Eventuel afbestilling skal være skriftligt via mail til: seniorudvalget@outlook.com.

A: Afbestilling mere end 30 dage før afrejse - tilbagebetaling af det indbetalte beløb, fratrukket kr. 200,-/pers.

B: Afbestilling fra 30-8 dage før afrejse - tilbagebetaling af det indbetalte beløb, fratrukket 50% af

turens pris.

C: Afbestilling mindre end 8 dage før afrejse - ingen tilbagebetaling.

Såfremt turen er overtegnet, når du tilmelder dig, kommer du på venteliste, hvilket meddeles dig skriftligt. Hvis du undervejs ikke ønsker at stå på ventelisten, må du give besked herom senest 30 dage før turens afholdelse.

Er du på ventelisten og bliver tilbudt at deltage, gælder samme regler, som anført under punkt B og C. Du må være disponibel indtil 12 timer før turens afholdelse.

Bliver du ikke tilbudt turen tilbagebetales det indbetalte beløb ubeskåret.

Seniorudvalget anbefaler, at du tegner en afbestillingsforsikring.

Redaktion: Grethe Wenzell, E-mail: grethewenzell@webspeed.dk

Næste blad udsendes i oktober måned. Deadline: d. 15. september 2025

